

Голові разової ради PhD 16225з розгляду та захисту
дисертації на здобуття ступеня доктора філософії
доктору наук з державного управління, професору,
завідувачу кафедри бізнес-адміністрування і
менеджменту зовнішньоекономічної діяльності
Запорізького національного університету
БІКУЛОВУ Даміру Тагіровичу

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора

ДЕГТЯРА Андрія Олеговича

на дисертацію РОМАНЮКА Івана Стаховича на тему «Публічно-
управлінські аспекти забезпечення якості та безпеки товарів і послуг в
Україні», представлену до публічного захисту на здобуття ступеня доктора
філософії за спеціальністю

281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми. Дисертація Романюка І. С. присвячена дослідженню публічно-управлінських аспектів забезпечення експертизи якості та безпеки товарів і послуг в Україні. Актуальність цієї теми обумовлена тим, що дієвість національної інфраструктури якості - систем стандартизації, технічного регулювання, метрології, акредитації, оцінки відповідності та ринкового нагляду - безпосередньо визначає рівень захищеності споживача, умови господарювання суб'єктів ринку та якості управлінських рішень контролюючих органів. Ускладнення технологій виробництва й надання послуг, поширення електронних платформ, зростання обсягів зовнішньоекономічних операцій та посилення ризиків фальсифікації і недобросовісної конкуренції формують стійкий попит на незалежну, оперативну й методично обґрунтовану експертну оцінку.

Україна як держава, що прагне повноправного членства в ЄС, зосереджена на розбудові ефективної системи публічного управління у сфері

контролю якості та безпеки продукції. У своїй діяльності вона не лише вдосконалює традиційні механізми державного нагляду, а й запозичує інструменти, апробовані в країнах із більш усталеними традиціями технічного регулювання. Відтак відсутність чіткої регламентації методик оцінювання послуг, механізмів доступу експертів до цифрових і комерційних даних, а також недостатній рівень інституційної підтримки експертних установ прямо впливають на ефективність державного контролю, на довіру до публічних рішень і на правову визначеність бізнес-середовища.

Окремої уваги заслуговує управлінський вимір проблеми, обраної здобувачем: структура національної економіки змінюється на користь сектора послуг, тоді як нормативно-правове, методичне та інституційне забезпечення експертної діяльності залишається орієнтованим переважно на товарний сегмент. Виявлення цієї диспропорції та обґрунтування шляхів її подолання є завданням, що має безпосереднє значення для практики публічного управління.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота відповідає пріоритетам державної політики у сфері безпеки та сталого розвитку, закріпленим у низці стратегічних документів, зокрема узгоджується зі Стратегією національної безпеки України (Указ Президента України від 14.09.2020 № 392/2020) та Цілями сталого розвитку України до 2030 року (Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019), а також із зобов'язаннями України у сфері технічного регулювання й ринкового нагляду, узятими в межах Угоди про асоціацію з Європейським Союзом.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Представлений у дисертаційній роботі текстовий матеріал викладено в логічній послідовності. Завдання, які поставлено і вирішено автором, є достатньо обґрунтованими. Висновки є логічним завершенням проведених досліджень за темою роботи та характеризують їх результати. Наведені в роботі теоретико-прикладні рекомендації, які засновані на

здобутках дисертанта, мають теоретичний та практичний інтерес для сфери публічного управління якістю й безпекою товарів і послуг.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади публічного управління у сфері забезпечення експертизи якості та безпеки товарів і послуг» визначено поняття, сутність та значення експертизи якості й безпеки товарів і послуг у системі публічного управління, охарактеризовано нормативно-правове забезпечення державної політики у цій сфері, встановлено вплив міжнародних та європейських стандартів на розвиток публічного управління в Україні, а також розглянуто захист прав споживачів як складову публічно-управлінського механізму, обґрунтовано методологічні засади дослідження.

У другому розділі «Організаційно-правовий механізм публічного управління у сфері забезпечення якості та безпеки товарів і послуг в Україні» розкрито повноваження органів публічної влади у сфері контролю якості та безпеки товарів і послуг, охарактеризовано адміністративні процедури та інструменти державного нагляду, визначено етапність експертного процесу, а також обґрунтовано напрями вдосконалення публічного управління у досліджуваній сфері, сформульовано принципи реформування та алгоритм дій у справах, що стосуються послуг.

Зміст роботи та наукових публікацій автора засвідчує достатній рівень обґрунтованості отриманих наукових результатів та підтверджує їх достовірність. Підтвердженням важливості, обґрунтованості наукових положень і значущості результатів дисертаційної роботи є також апробація на міжнародних науково-практичних конференціях та форумах.

Достовірність і наукова новизна отриманих результатів. Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані І. С.Романюком, є авторською концепцією розуміння публічного управління у сфері забезпечення експертизи якості та безпеки товарів і послуг. Відповідні положення базуються на теоретичних моделях та прикладних дослідженнях вітчизняних і закордонних учених, на аналізі чинного законодавства,

матеріалів Єдиного державного реєстру судових рішень та офіційних інформаційних ресурсів органів державної влади, що підтверджується змістом роботи та посиланням на праці відповідних науковців.

Науковий внесок дослідження І. С. Романюка полягає у формуванні комплексного підходу до характеристики публічного управління у сфері здійснення експертизи товарів та послуг в Україні. Центральним здобутком дисертації вважаю доведення того, що чинна конструкція об'єкта товарознавчого дослідження є звуженою і потребує охоплення нематеріальних результатів діяльності та цифрових речей; на цій підставі автор виводить вимогу до перегляду методичного забезпечення з урахуванням міжнародних стандартів та специфіки цифрових доказів, а також обстоює єдність критеріїв якості для державного і приватного сегментів експертної діяльності.

Значний евристичний потенціал має запропонована в дисертації модель «подвійного функціоналу експертизи», у якій допуск продукції на ринок та процесуальний захист порушених прав постають не як самостійні сюжети, а як дві ланки єдиного управлінського контуру. Такий ракурс дозволяє автору поставити питання про результативність системи в цілому й показати, що послаблення будь-якої з ланок знецінює зусилля, докладені в межах іншої.

Заслуговує на увагу спосіб, у який автор описує нормативні гарантії якості експертної діяльності, поєднуючи в одній конструкції державні реєстри методик і експертів, процедуру стандартизованого рецензування та антикорупційні запобіжники. Логічним доповненням до цього є запропонована в роботі рамка «об'єкт - суб'єкти - функції», що дає змогу узгоджено оцінювати допустимість, наукову валідність та доказову силу експертних висновків на різних рівнях регулювання.

Окремої згадки потребує авторське прочитання євроінтеграційної адаптації національного законодавства: технічне регулювання витлумачено не як засіб зближення текстів норм, а як багаторівневий інструмент перебудови інституцій, причому імплементовані практики згруповано у

зобов'язувальний, дисциплінарний та універсалістський блоки. Викликають інтерес і запропоновані автором інформаційні рішення - публічний реєстр акредитованих експертних установ та профільний портал, покликані зробити ринок експертних послуг прозорим для споживача.

Повнота викладу основних положень дисертації та її результатів в опублікованих працях. Загальні положення та зміст дисертації викладені у 6 одноосібних публікаціях, з яких 4 - статті у наукових фахових виданнях України з публічного управління та адміністрування, 2 - тези доповідей на міжнародних наукових конференціях і форумах, що відбулися у м. Рига (Латвійська Республіка, 2024 р.) та м. Чернівці (2025 р.). Публікації дисертанта відображають основні наукові результати його роботи, що виступає свідченням належного рівня апробації результатів дисертаційного дослідження.

Структура роботи зумовлена метою і завданнями дисертаційного дослідження та представлена переліком умовних скорочень, вступом, двома розділами, що містять сім підрозділів, висновками до розділів, загальними висновками, списком використаних джерел та додатками. Загальний обсяг дисертації становить 215 сторінок, з яких 174 сторінки - основний текст роботи; список використаних джерел налічує 203 найменування.

Практичне значення і впровадження результатів дослідження полягає в тому, що сформульовані в дисертаційному дослідженні положення, узагальнення, висновки та пропозиції мають загальнотеоретичне і прикладне значення для науки публічного управління та адміністрування, правотворчої діяльності та практики діяльності органів виконавчої влади України. Одержані результати придатні до використання у подальших наукових пошуках з проблематики забезпечення якості та безпеки товарів і послуг; у нормотворчій роботі - під час опрацювання проєктів актів, що регулюють експертну діяльність; у практиці органів державної влади та управління - для підвищення результативності контрольно-наглядових процедур; у підготовці навчально-методичного забезпечення відповідних дисциплін.

Практичну спрямованість роботи підкреслює те, що авторські пропозиції доведено до рівня готового нормопроекту, а також обґрунтування нових кваліфікаційних спеціальностей експертів, потреба в яких зумовлена появою складних сервісних об'єктів дослідження - від IT-рішень до медичних і консалтингових послуг.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Аналіз змісту дисертаційної роботи та опублікованих праць І. С. Романюка дозволяє зробити висновок про те, що представлена до захисту робота є логічним, послідовним та науково обґрунтованим дослідженням. Дисертаційна робота І. С. Романюка є завершеною науковою роботою, яка містить науково обґрунтовані результати, що стосуються вдосконалення публічного управління у сфері забезпечення експертизи якості та безпеки товарів і послуг в Україні. Теоретичні положення спираються на здобутки вітчизняних та закордонних науковців, аналіз нормативно-правових актів і практики їх застосування. Практичні рекомендації базуються на проведеному авторському дослідженні.

Дисертацію оформлено згідно з вимогами МОН України. Дисертація виконана державною мовою. Стиль дисертації відповідає вимогам, що висуваються до наукових праць такого рівня, а також відзначається логічністю, послідовністю, системністю, обґрунтованістю. Структура дисертації узгоджується з її метою і завданнями дослідження.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час вивчення дисертації та наукових публікацій фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. У дисертації не виявлено текстових запозичень, використання ідей, наукових матеріалів і результатів наукових пошуків інших авторів без посилання на джерела та інших випадків порушення академічної доброчесності.

Дискусійні положення та рекомендації щодо змісту дисертаційної роботи. Позитивно оцінюючи результати дослідження, звернемо увагу на

дискусійні положення дисертаційної роботи та висловимо деякі рекомендації:

1. У підрозділі 1.4 (с. 89- 107) автор розглядає захист прав споживачів як складову публічно-управлінського механізму забезпечення якості та безпеки товарів і послуг, а у висновках визначає інституційну слабкість нагляду й дефіцит лабораторних спроможностей серед ключових бар'єрів. Вважаємо, що робота значно виграла б, якби автор доповнив нормативний аналіз кількісними показниками результативності ринкового нагляду - динамікою вилучення з обігу небезпечної продукції, кількістю виданих приписів та звернень споживачів, - оскільки це дозволило б оцінити ефективність механізму не лише за нормативними, а й за емпіричними критеріями.

2. У підрозділі 2.3 (с. 170-175) обґрунтовано розширення об'єкта експертизи на послуги та запропоновано запровадження нових кваліфікаційних спеціальностей експертів. Утім, на нашу думку, більшого розкриття потребує організаційно-функціональна модель координації між суб'єктами, залученими до реалізації цієї пропозиції, - Міністерством юстиції України, Держпродспоживслужбою, національним органом з акредитації та профільними регуляторами: хто саме має розробляти й затверджувати типові методики оцінювання послуг, хто здійснює їх валідацію та перегляд і в який спосіб забезпечується уникнення дублювання повноважень.

3. У вступі (с. 13) серед недостатньо досліджених питань автор слушно називає цифровізацію контрольних процедур та ризик-орієнтований підхід до контролю. Проте в тексті роботи ці аспекти розкрито переважно на рівні загальних напрямів. Доцільним було б конкретизувати етапність запровадження цифрових інструментів у діяльність контролюючих органів, зокрема інтеграцію з європейськими системами швидкого обміну інформацією про небезпечну продукцію та інформаційної підтримки

ринкового нагляду, а також окреслити критерії віднесення суб'єктів господарювання до відповідних ступенів ризику.

Проте висловлені дискусійні моменти не зменшують наукової та практичної цінності основних положень дисертації. Дисертаційне дослідження є вагомим внеском у науку у галузі знань «Публічне управління та адміністрування» і заслуговує позитивної оцінки.

Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів. Дисертаційна робота І. С. Романюка містить наукові положення та висновки, що мають значення для галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» та розвитку спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування». Відтак дисертаційна робота Романюка Івана Стаховича «Публічно-управлінські аспекти забезпечення якості та безпеки товарів і послуг в Україні» за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів відповідає профілю спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її автор - Романюк Іван Стахович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри економіки та публічного управління
Національного аерокосмічного університету

«Харківський авіаційний інститут»

Андрій ДЄГТЯР